

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu Komisijas Paziņojumu Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par tematu “i2010 — Eiropas informācijas sabiedrība izaugsmei un nodarbinātībai”

KOM(2005) 229 galīgā red.

(2006/C 110/14)

Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu Eiropas Komisija 2005. gada 1. jūnijā nolēma apspriesties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa pieņēma atzinumu 2006. gada 31. janvārī. Ziņotājs — *Lagerholm kgs.*

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 425. plenārajā sesijā, kas notika 2006. gada 15. un 16. martā (16. marta sēdē), ar 141 balsi par, 1 balsi pret un 5 atturoties, pieņēma šādu atzinumu.

1. Kopsavilkums

1.1 EESK atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas paziņojumu par i2010 kā būtisku turpmākās stratēģijas ES informācijas sabiedrības jomā sastāvdaļu. EESK pilnībā piekrīt šādām priekšlikumā izvirzītajām trim prioritātēm: pirmkārt, tādas Vienotas Eiropas informācijas telpas izveidei, kas nodrošina universālu piekļuvi un bagātīgu digitālo saturu; otrkārt, pētniecības un inovāciju efektivitātes paaugstināšanai informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) jomā un, visbeidzot, tādas līdzdalību veicinošas informācijas sabiedrības sekmēšanai, kas paaugstina dzīves kvalitāti.

1.2 Tā kā IKT ir ļoti svarīga Lisabonas procesa daļa, EESK vēlas uzsvērt, ka jāpastiprina gan atbalsta pasākumi, gan spiediens uz dalībvalstīm — īpaši uz tām, kas atpaliek — lai paātrinātu attīstības tempu un izpildītu priekšnosacījumus Lisabonas stratēģiskā mērķa sasniegšanai līdz 2010. gadam. Paziņojumā izvirzītos mērķus nav iespējams sasniegt bez ievērojamu finanšu resursu piešķiršanas, jo īpaši IKT pētniecības un attīstības jomā. Pētniecības un attīstības, kā arī inovācijas politikai ir izšķiroša nozīme gan attiecībā uz IKT nozari kā tādu, gan attiecībā uz IKT lietotāju nozarēm. Būtiski svarīga ir lielāka budžeta pieejamība, bet vienlīdz svarīgi ir nodrošināt pētniecības un attīstības projektu ietekmi rūpniecībā, tādējādi garantējot vislielāko labumu Eiropas iedzīvotājiem.

1.3 Paziņojumā pamatoti ir pievērsta uzmanība konverģences un savietojamības jautājumiem, kas ir viens no svarīgākajiem aspektiem galapatērētājiem paredzētajā stratēģijā. EESK ir pārliecināta, ka noteikumi veicinās savietojamību, vienlaikus saglabājot tehnoloģiski neitrālu pieeju un, neraugoties uz dažādām grūtībām, atrisinās visas iespējamās savietojamības un neitralitātes pretrunas. EESK uzskata, ka pētniecībai un attīstībai un standartizācijas darbam minētajā jomā ir ļoti plašas iespējas un ka to arī turpmāk jāpielāgo tirgus prasībām, kā arī jāiesaista visas ieinteresētās puses.

1.4 EESK uzsver, ka IKT sociālā un ekonomiskā potenciāla realizēšanas priekšnoteikums ir “digitālās plaisas” mazināšana. Tikai nodrošinot tehniski iespējamu un likumīgu pieeju informācijai, universālu un pieejamu piekļuvi platjoslas pakalpojumiem, atbilstošu datorprasmī un lietotājam draudzīgas datorprogrammas, iespējams novērst “digitālo plaisu”. Tas nozīmē arī to, ka politikas veidošanā jāņem vērā sociāli mazaizsargātu cilvēku vajadzības, tādējādi nodrošinot līdzdalību veicinošu, vienlīdzīgu informācijas sabiedrību. Jāveido un jāattīsta arī informācijas pilnveidošanas un zināšanu autentiskuma pārbaudes kultūra. Līdz šim Eiropas izglītības sistēma nav bijusi atbilstoša digitālā laikmeta prasībām. Tādēļ EESK iesaka saistīt i2010 stratēģiju ar Eiropas izglītības sistēmas uzlabošanu, jo īpaši, palielinot finansējumu. Tikai nodrošinot atbilstību iepriekš minētajiem nosacījumiem, mēs varam izmantot informācijas sabiedrības piedāvātas iespējas ne tikai attiecībā uz izaugsmi un nodarbinātību, bet arī personības attīstību.

1.5 Turklāt universālas un pieejamas piekļuves koncepcija ir atbalstāma ar konkrētiem tehniskiem pasākumiem, kuros ietverta informācijas sabiedrības pamata — telekomunikāciju infrastruktūras — modernizācija un attīstība. EESK vēlas uzsvērt arī to, cik svarīgi ir uzlabot informētību par drošības jautājumiem, jo uzticēšanās IT ir priekšnosacījums tās biežai lietošanai un ir īpaši būtiska interneta pilna potenciāla izmantošanā. Lai paaugstinātu informētības pakāpi, valsts iestādēm vietējā, valsts un ES līmenī jāveicina sadarbība ar uzņēmējiem kibernetizācijas apkaršanas jomā.

2. Ievads: priekšlikuma kopsavilkums

2.1 Ar šo priekšlikumu (KOM(2005) 229 galīgā red.) Komisija vēlas papildināt rīcības plānu “eEiropa 2005”⁽¹⁾, kas sekoja rīcības plānam “eEiropa 2002”. “eEiropa 2002”⁽²⁾ plāns tika uzsākts 2000. gada jūnijā Lisabonas stratēģijas atbalstam, lai līdz 2010. gadam izveidotu ES par pasaulē viskonkurētspējīgāko un dinamiskāko, uz zinātnes atziņām balstīto ekonomiku,

⁽¹⁾ “eEiropa 2005: informācijas sabiedrība visiem” (KOM(2002) 263. galīgā red.).

⁽²⁾ “eEiropa 2002: publiski pieejamu tīmekļu vietņu pieejamība un saturs” (KOM(2001) 529 galīgā red.).

kas nodrošina ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi ar vairāk un labākām darbavietām un lielāku sociālo kohēziju. Rīcības plāna “eEiropa 2005” paredzamās noslēgšanas, jauno problēmu, ko rada IKT attīstība un globalitātes pieaugums, kā arī Lisabonas stratēģijas pārskatīšanas termiņa vidusposmā rezultātā rodas steidzama nepieciešamība izstrādāt visaptverošu un vienotu stratēģiju nozares izaugsmes paātrināšanai.

2.2 Komisija uzskata, ka IKT nozare ir ievērojams izaugsmes un nodarbinātības virzītājspēks un kā tādai tai ir izšķiroša nozīme ES līmeņa politikas veidošanā. Vienlaikus Komisija atzīst, ka informācijas sabiedrības digitālā konverģence, informācijas nesēju pakalpojumi, tīkli un iekārtas rada nopietnu problēmu politikas veidošanā, jo saistībā ar iepriekš minētajiem faktoriem līdz ar spēju ātri pielāgot reglamentējošos noteikumus ir nepieciešama proaktīva un integrēta politiskā pieeja un politikas konverģence.

2.3 Komisija ierosina veidot jaunu stratēģisku struktūru — i2010 — Eiropas Informācijas sabiedrību 2010 —, nosakot politikas vispārējās ievirzes. Komisija veicina atklātu un konkurētspējīgu digitālu ekonomiku un uzsver IKT kā līdzdalības un dzīves kvalitātes dzinējspēka lomu. Kā atjaunotās Lisabonas partnerības izaugsmei un darbavietu radīšanai pamatelements i2010 tiks veidota, lai panāktu integrētu pieeju informācijas sabiedrībai un audiovizuālo informācijas nesēju politikai ES.

2.4 Balstoties uz informācijas sabiedrības uzdevumu vispārīgu analīzi un atsaucoties uz plašām apspriedēm ar ieinteresētajām pusēm par iepriekšējām iniciatīvām un instrumentiem⁽³⁾, Komisija ierosina noteikt trīs prioritātes. Pirmais mērķis ir radīt vienotu Eiropas informācijas telpu, kurā nodrošināta pieejama un droša platjoslas saziņa, bagātīgs un daudzveidīgs saturs un digitālie pakalpojumi, ievērojot iekārtu un platformu savietojamības principu. Otrais mērķis ir sasniegt pasaules klases rezultātus pētniecībā un inovācijā IKT jomā. Visbeidzot, trešais mērķis ir ietekmēt informācijas sabiedrības attīstību tādā veidā, lai minētā sabiedrība kļūst līdzdalību veicinoša, sniedz augstas kvalitātes sabiedriskos pakalpojumus un paaugstina dzīves kvalitāti.

3. Vispārējās piezīmes

3.1 EESK savā atzinumā par eEiropa Rīcības plānu⁽⁴⁾, kas ir ierosinātā i2010 rīcības plāna priekštecis, izteikusi vairākus vērojumus, tajā skaitā arī šādu:

⁽³⁾ t.i., eEiropas iniciatīvas un paziņojums par Eiropas audiovizuālās saziņas reglamentēšanas politiku — KOM(2003) 784.

⁽⁴⁾ Ziņotājs — *Christoforos Koryfidis* kgs.

“EESK atzinīgi vērtē eEurope iniciatīvu un uzskata, ka tā ir vissvarīgākais un ambiciozākais līdz šim veiktais Eiropas Savienības ieguldījums iedzīvotāju informēšanā un uzņēmumu un valsts iestāžu pielāgošanā jaunajiem apstākļiem, ko radījis digitālais laikmets un jaunā ekonomika. Komiteja uzskata, ka minētās iniciatīvas nozīme ir daudz plašāka par iepazīstināšanas un adaptācijas procesa uzsākšanu, tomēr tā ir atbalsts būtiskiem procesiem, kas veidojas — lai gan lēni — tirgū un sabiedrībā”⁽⁵⁾.

“EESK ir cieši pārliecināta, ka visi pasākumi attiecībā uz interneta izmantošanas veicināšanu, informācijas sabiedrības izveidošanu un Eiropas Savienības jaunā stratēģiskā mērķa sasniegšanu ir jākoncentrē uz plašāku sabiedrību un tās vajadzībām, Eiropas iedzīvotājiem, Eiropas sabiedrību un Eiropas ekonomiku. Pie nosacījuma, ka tiek ievērots iepriekš minētais princips, informācijas sabiedrības kā zināšanu sabiedrības pēcteces izveidošana iegūs reālu nozīmi.”⁽⁶⁾

“EESK apzinās ar rīcības plāna izstrādi saistīto problēmu būtību un apjomu. Īpašas grūtības Komiteja paredz attiecībā uz to atšķirību un trūkumu pārvarēšanu, kas radušies Eiropas gausās reakcijas uz jauno tehnoloģiju izaicinājumiem rezultātā”⁽⁷⁾.

“EESK skatījumā pastāv ievērojams risks, ka privātpersonas, grupas vai veseli reģionu varētu tikt izslēgti no iniciatīvas, ņemot vērā, ka līdz ar datorizētu pakalpojumu attīstību, nedatorizēta pieeja vispārējiem pakalpojumiem pakāpeniski novecos. Minētā iemesla dēļ ESK piekrīt tiem, kas atbalsta nostāju, ka programmā kopumā un arī atsevišķos tajā ietvertajos pasākumos ir jāiekļauj līdzekļi iepriekš minētā riska novēršanai.”⁽⁸⁾

3.2 Augstāk izklāstīto un citu EESK novērojumu⁽⁹⁾ par Galīgo ziņojumu un citiem Komisijas dokumentiem saistībā ar eEurope 2002 programmu rezultātā Komiteja ir izdarījusi šādus secinājumus attiecībā Komisijas paziņojumu par tematu “i2010 — Eiropas informācijas sabiedrība izaugsmei un nodarbinātībai”.

3.3 EESK atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas paziņojumu par i2010 kā būtisku līdzekli turpmākās stratēģijas zināšanu sabiedrībai ES pamata izveidei.

⁽⁵⁾ OV C 123, 25.04.2001. 36.lpp.

⁽⁶⁾ *ibid.* (3.1.4. punkts).

⁽⁷⁾ *ibid.* (3.2. punkts).

⁽⁸⁾ *ibid.* (3.2.2. punkts).

⁽⁹⁾ Skat. attiecīgos atzinumus, tajā skaitā: OV C 123, 25.04.2001., OV C 139, 11.05.2001., OV C 80, 03.04.2002., OV C 94, 18.04.2002., OV C 116, 20.04.2000., OV C 61, 14.03.2003., OV C 133, 06.06.2003., OV C 36, 08.02.2002, OV C 311 07.11.2001., OV C 85, 08.04.2003 OV C 36, 08.02.2002, OV C 241, 07.10.2002., OV C 221, 07.08.2001., OV 133 06.06.2003. utt.

3.4 EESK atbalsta Komisijas nodomu turpināt un veicināt eEurope iniciatīvu pēc 2005. gada.

3.5 Pēdējo desmit gadu laikā Eiropā panākts liels progress jauno informācijas tehnoloģiju izmantošanā — gan IT apgušanas ziņā, gan spēcīgas IT un telekomunikāciju nozares uzturēšanas ziņā. To veicināja nozīmīgas Komisijas politikās iniciatīvas, tajā skaitā arī eEurope rīcības plāns, kam ir būtiska nozīme šajā jomā. Tomēr, lai varētu pilnībā izmantot un baudīt priekšrocības, ko sniedz jaunā informācijas un zināšanu sabiedrība, vēl ir daudz darāmā.

3.6 EESK atbalsta Komisijas viedokli, ka ieguldījumi un pētniecība IKT jomā daļēji izskaidro ražīguma atšķirības ES un ASV, un ka nodrošinot vairāk investīciju IKT, varētu veicināt ātrāku ražīguma pieaugumu arī Eiropā, un tādējādi sekmēt izaugsmi, nodarbinātību un labklājību.

3.7 Globalizācija rada jaunus izaicinājumus ES. Ķīnā, Indijā un Dienvidamerikā ir strauji augoša ekonomika, kur IKT tehnoloģijas attīstās ļoti ātri. Lai risinātu konkurences radītās problēmas, ES jāizstrādā spēcīgas stratēģijas, tajā skaitā arī IKT jomā.

3.8 IKT nozīme ES konkurētspējas sekmēšanā tika uzsvērtā arī Lisabonas stratēģijā. EESK atbalsta i2010 iniciatīvu kā Lisabonas stratēģijas mērķa, proti, līdz 2010. gadam izveidot ES par "viskonkurētspējīgāko un dinamiskāko zināšanu ekonomiku pasaulē, kas nodrošina ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi ar vairāk un labāk darbavietām un lielāku sociālo kohēziju" sasniegšanas sastāvdaļu.

3.8.1 Tā kā IKT ir tik svarīga Lisabonas procesa daļa, EESK vēlas uzsvērt, ka jāpastiprina gan atbalsta pasākumi, gan spiediens uz dalībvalstīm — īpaši uz tām, kas atpaliek –, lai paātrinātu attīstības tempu un nodrošinātu priekšnosacījumus Lisabonas stratēģijas mērķa sasniegšanai līdz 2010. gadam.

3.9 IKT ir "universāla tehnoloģija" (UT). UT nodrošina iespēju mainīt praktiski visas sabiedrības dzīvi, jo UT ir neskaitāmas un bieži vien netiešas pielietojuma jomas. Kā vienu UT piemēru 20. gadsimtā var minēt iekšdedzes dzinēju. Pēc automašīnas izgudrošanas ne jau autorūpniecība bija rietumu ekonomikas ilgstošā uzplaukuma virzītājspēks, bet gan plašā infrastruktūra, kas tika izveidota, lai nodrošinātu iespēju lietot automobili — sākot ar ceļu būvniecību un jaunām pakalpojumu nozarēm līdz pat fundamentāli mainītam dzīves modelim un preču izplatīšanas sistēmai.

3.9.1 Jaunas tehnoloģijas ieviešana pati par sevi nerada papildu vērtību vai peļņu; tas notiek tikai tad, kad tiek reorga-

nizēti darba un ražošanas procesi. Ražīguma kāpums bieži netiek sasniegts vēl ilgu laiku pēc jauninājuma ieviešanas. Tas pats attiecas uz IKT. Jāapzinās, ka IKT (UT) pilnu potenciālu var realizēti tikai tad, ja tehnoloģijas ir apguvušas plašas aprindas, tajā skaitā uzņēmēji, darba ņēmēji, iedzīvotāji, valsts iestādes visos pārvaldes līmeņos. EESK uzsver, ka IKT potenciāla realizēšanas priekšnoteikums ir "digitālās plaisas" mazināšana.

3.10 Komisija paziņojumā īpaši uzsver nepieciešamību palielināt ieguldījumus tieši piedāvājuma jomā. EESK uzskata, ka Komisijai būtu lietderīgi sīkāk aplūkot apstākļus, kas varētu veicināt minētās investīcijas. EESK arī uzskata, ka šis jautājums ir cieši saistīts ar jauninājumu kapacitāti un tehnoloģiju izplatību.

3.10.1 Ja efektivitātes un ražīguma pieaugumu iespējams panākt ar jaunu tehnoloģiju palīdzību, darbs jāorganizē tā, lai pēc iespējas pilnvērtīgāk izmantotu jauno tehnoloģiju sniegtās iespējas. Tam būs nepieciešamas izmaiņas uzņēmējdarbības vadībā, kā arī atvērtu un inovatīvu darba struktūru ieviešana ar sociālā dialoga palīdzību. Tādējādi darba ņēmējiem tiks noteikts plašāks pienākumu loks un darba saturs. Komisijai būtu lietderīgi dziļāk pievērsties šai dimensijai.

3.10.2 Ja mēs vēlamies izveidot zināšanu sabiedrību un zināšanu ekonomiku, mums jāapsver iespēja izmantot IKT rūpniecības un pakalpojumu nozarēs saistībā ar vispārēju ražošanas un darba apstākļu maiņu. Analizējot IKT tiek veiksmīga pielietojuma uzņēmumos piemērus, var secināt, ka šie rezultāti vienmēr sasniegti saistībā ar iepriekšēju jaunu darba organizācijas formu ieviešanu, horizontālo hierarhiju, kas ļauj uz darbinieku pieredzi un zināšanām, un kuros ir tendence pieredzi un zinātību izmantot kā lēmumu pieņemšanas procesa neatņemamu daļu.

3.10.3 Komisijas stratēģijā liela uzmanība pievērsta investīciju palielināšanai ar mērķi uzlabot piedāvājumu. Lietderīgas būtu bijušas konkrētākas diskusijas par to, kādi pamatnosacījumi un lietotāju prasības ir nepieciešamas, lai varētu pārvērst minētās investīcijas veiksmīgos jauninājumos.

3.11 EESK uzskata, ka Komisijas paziņojumā vajadzēja iekļaut arī jautājumu par statistikas par informācijas sabiedrību apkopošanu. Līdz šim izmantotos statistikas līdzekļus nevar pielietot attiecībā uz jaunajām komunikāciju tehnoloģijām un ar tām saistītajām nozarēm. Politika šajā jomā nosaka nepieciešamību pēc standartizētas, starptautiski salīdzināmas statistikas par pakalpojumu un tehnoloģiju izmantošanu un attīstību. Lai gan paziņojumā šādi apsvērumi nav iekļauti, EESK apzinās un atbalsta Komisijas iniciatīvas minēto jautājumu risināšanai.

4. Īpašas piezīmes

4.1 EESK atzīmē, ka paziņojumā izvirzīto mērķu sasniegšanas būtisks faktors ir telekomunikāciju infrastruktūras, kas ir informācijas sabiedrības pamats, pilnveidošana un attīstība. Nosakot turpmāko politikas iniciatīvu pamatprincipus, būtiski vislielāko nozīmi piešķirt pasākumiem, kas vērsti uz investīciju, kā arī dažādu nozaru un visu tirgus dalībnieku konkurētspējas sekmēšanu, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgus nosacījumus visām ieinteresētajām pusēm. EESK tomēr uzsver, ka īpaša uzmanība jāpievērš dominējošo tirgus dalībnieku klātbūtnei un citiem īpašiem uz IKT nozari attiecināmajiem konkurences apstākļiem, jo īpaši uzņēmumiem, kas nodarbojas ar programmatūras izstrādi un tirdzniecību.

4.2 EESK vēlas uzsvēr nepieciešamību nodrošināt platjoslas saziņas izvēršanu tādā tempā, kas nekavētu modernu jauno tehnoloģiju pielietojumu.

4.2.1 Ir grūti sniegt precīzu, vispārpieņemtu platjoslas definīciju, taču zināma ierobežota definīcija ir nepieciešama, lai uzsāktu lietderīgu diskusiju par tās attīstību. Komisijas paziņojumā vajadzēja sniegt plašāku minētā jautājuma izklāstu. EESK uzskata, ka platjosla nozīmē asinhronu caurlaidi vairāk kā 2mb sekundē, un tikai izņēmuma gadījumos par platjoslu uzskatāma 512 kbit sekundē.

4.3 EESK atbalsta Komisijas nodomu pārskatīt elektroniskos sakarus reglamentējošos noteikumus. Pārskatīšana ir steidzami nepieciešama, lai izstrādātu vairāk veicinošu pasākumu investīcijām un jauninājumiem.

4.4 EESK vēlētos uzsvērt, ka konverģence rada politikas veidotājiem jaunus uzdevumus un stimulus palielināt IT apgušanu. Konverģence nozīmē to, ka lietotājiem būs piekļuves iespējas tāda paša satura pakalpojumiem (piem, balss, ātrai datu pārraidei un video), izmantojot plašu platformu klāstu (ADSL, kabeļa pieslēgumu, satelītu, PLC, 3G utt), dažādiem gala termināliem — sākot no tradicionālām darbstacijām, mobilajiem tālruniem un TV, līdz pat integrētiem informācijas tehnoloģijas elementiem automašīnās, mājsaimniecības tehnikai un dažādām lietojumprogrammām. Konverģences priekšrocības būs atkarīgas no tā, vai patērētājiem tiks piedāvāti kvalitatīva satura pakalpojumi un vai tiem būs pieejami ātri savienojumi.

4.4.1 Izstrādājot jaunus reglamentējošus dokumentus vai standartus, ir svarīgi atzīt, ka strauji attīstās jaunas lietojumprogrammas un traucējošās tehnoloģijas, piemēram, *smart tags* tehnoloģijas un balss telefonija. EESK ir pārliecināta, ka notei-

kumi veicinās savietojamību, kam no galapatērētāja viedokļa ir vislielākā nozīme, vienlaikus saglabājot tehnoloģiski neitrālu pieeju un, neraugoties uz dažādām grūtībām, atrisinās visas iespējamās savietojamības un neitralitātes pretrunas.

4.5 IKT nozare pati par sevi atrodas būtisku pārvērtību posmā, kas dos tai iespējas atrisināt radušos uzdevumus, tajā skaitā platjoslas sakaru paplašināšanu, tehnoloģiju izmaiņas, jaunus patērētāju modeļus, jaunus uzņēmējdarbības modeļus un dažādu platformu pieaugošo konkurenci.

4.5.1 Paziņojumā pamatoti apskatīti konverģences un savietojamības jautājumi. EESK uzskata, ka pētniecībai un attīstībai, kā arī standartizācijas darbam minētajā jomā ir ļoti plašas iespējas. Standartizācijas darbu arī turpmāk jāpielāgo tirgus prasībām, tajā jāiesaista visas ieinteresētās puses un jākoncentrējas uz lietotāju vajadzībām. EESK vēlas atsaukties uz iepriekš gūto pieredzi, piemēram, GSM standartu un IP protokolu.

4.6 Virzībai uz integrētiem IP tīkliem gan privātajā uzņēmējdarbības, gan valsts sektorā būs tālejoša ietekme uz mijiedarbību starp ieinteresētajām pusēm: uzņēmumiem, valsts iestādēm un iedzīvotājiem. Lai nodrošinātu atbilstību konverģences prasībām, uzlabotu esošos tīklus, vienkāršotu to arhitektūru un radītu nākamās paaudzes tīklus, būs nepieciešami telekomunikāciju operatoru apjomīgi ieguldījumi. EESK uzskata, ka Eiropas informācijas sabiedrībai ir būtiski, lai ES un valstu politiku veidotāji nodrošinātu minētajām apjomīgajām investīcijām atbilstošu un labvēlīgu vidi.

4.7 Diskusijās par informācijas sabiedrību ļoti liela uzmanība jāpievērš drošības jautājumam, lai veicinātu labvēlīgu attieksmi un uzticēšanos IT. Viedoklis par digitālo darījumu drošību un uzticēšanās šo darījumu drošībai ietekmē to, cik ātri uzņēmumi savā darbībā sāks izmantot IKT. Patērētāju vēlmi norādīt kredītkartes numuru tīmekļa vietnē ievērojami ietekmē patērētāja viedoklis par attiecīgā darījuma drošību. Turklāt lietotāju uzticēšanās IKT ir būtisks priekšnoteikums e-pārvaldības pieņemšanai un turpmākai attīstībai.

4.7.1 Informācijas drošība un datornoziegumi kļūst par aizvien nopietnāku problēmu, kas vienlīdz skar gan uzņēmumus, gan administratīvās iestādes, gan darba ņēmējus, gan patērētājus. EESK vēlas uzsvērt, ka informācijas sabiedrības politika ir jāveido tā, lai veicinātu uzticēšanos un lai visas ieinteresētās puses uzdrīkstētos izmantot interneta iespējas pilnībā⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Atbilstoša uzmanība jāpievērš arī drošības risinājumiem, ko piedāvā atklāta pirmkoda operētājsistēmas un programmatūra pirātisma un tīklu uzlaušanas apkarošanai.

4.7.2 Informācijas tīkliem kļūstot integrētākiem, sabiedrība ir kļuvusi vēl atkarīgāka no sistēmas nepārtrauktas un pastāvīgas funkcionēšanas 24 stundas diennaktī; līdz ar to, kad rodas jautājums par tīkla drošību, būtiska ir fiziska infrastruktūras darbības nodrošināšana. Svarīgi sistēmās iekļaut tīklu dublēšanu.

4.7.3 IKT lietotājiem ir būtiski, lai tiktu apkaroti datornoziegumi — iespēju robežās ir jānodrošina noziegumu apkarošana ar starptautiskā mērogā saskaņotiem līdzekļiem un tiesību aktu aktīva izpilde, tādējādi pierādot, ka šāda veida noziegumi nepaliek nesodīti. Iniciatīvas datornoziegumu apkarošanai tomēr ir rūpīgi jāizvērtē, lai nodrošinātu, ka tās netiek īstenotas uz nozares vai pamattiesību, piemēram, tiesību uz privāto dzīvi, ievērošanas rēķina. Minētais novērtējums ir ļoti svarīgs, it īpaši ņemot vērā pašreizējās diskusijas par datu saglabāšanas prasībām. ⁽¹⁾

4.7.4 Komisija daudzos savos paziņojumos un ieteikumos, kā arī, izveidojot Eiropas tīklu un informācijas drošības aģentūru, ir apstiprinājusi to, ka pastāv drošības problēmas. EESK uzskata, ka ar minētās aģentūras palīdzību ir jāizveido kopēja vide, kur gan privātā, gan valsts un pašvaldību sektora pārstāvji varētu kopīgi strādāt, lai nodrošinātu savu informācijas sistēmas aizsardzību, ņemot vērā arvien straujākās tehnoloģiskās pārmaiņas, neuzliekot tiem neatbilstošus administratīvus vai finansiālus slogus.

4.7.5 EESK uzskata, ka informācijas un tīklu drošības nodrošināšanā liela nozīme ir **informētības veicināšanai**. Lai paaugstinātu informētības līmeni, valsts iestādēm vietējā, valsts un ES līmenī jāveicina sadarbība ar uzņēmējiem kibernetizācijas apkarošanai.

4.8 Uzticēšanās e-darījumiem ir jānostiprina arī citos aspektos. Dažādu direktīvu un valstu tiesību aktu par e-komerciju un privātās dzīves aizsardzību plašais un sarežģītais klāsts neatvieglo izpratni par to, kas ir atļauts un kas ir aizliegts. Jo īpaši tādēļ, ka tiesību aktu piemērošana un tiesas nolēmumu pieņemšana joprojām nav pilnībā attīstīta.

4.8.1 EESK atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu par direktīvu attiecībā uz e-komerciju un privātās dzīves aizsardzību novērtēšanu. Bieži vien ir iespējama vienkāršošana, jo tā ir ceļš uz pārskatāmību. Dažkārt noderīga ir saskaņošana, piemēram, jautājumā par to, kā dalībvalstis risina ar surogātpastu saistītās elektroniskās saziņas problēmas.

4.9 Tomēr MVU no IKT piedāvāto iespēju pilnvērtīgas izmantošanas attur ne tikai drošības apsvērumi. Nozīmīgs faktors ir lietotājdraudzīgu datorprogrammu trūkums. EESK uzskata, ka būtisks faktors ES konkurētspējas paaugstināšanā

būtu atbalsts IKT produktu izstrādei un attīstībai, kā arī uz MVU attiecināmajiem pakalpojumiem, ko varētu īstenot, piemēram, kā atbalstu pētniecībai un attīstībai, standartizācijas un izglītības projektiem.

4.10 Pētniecības un attīstības, kā arī jauninājumu politikai ir izšķiroša nozīme gan attiecībā uz IKT nozari kā tādu, gan attiecībā uz IKT lietotāju nozarēm. Nepietiek tikai ar lielāka budžeta piešķiršanu pētniecībai, attīstībai un jauninājumiem; ir svarīgi arī apzināt ietekmi un lielākās priekšrocības, ko pētniecības un attīstības projekti dod Eiropas iedzīvotājiem un dažādām nozarēm. Šajā izpratnē liela nozīme ir galveno ieinteresēto pušu iesaistīšanai pētniecības un attīstības projektos, it īpaši tas attiecas uz tām personām, kurām ir lielāka ietekme uz tehnoloģiju galīgo pielietojumu: ražotājiem un pakalpojumu sniedzējiem.

4.11 Neatkarīgā "IST-PTA piecu gadu novērtēšanas komisija" savā nesenaajā ziņojumā secināja, ka Eiropas pētniecība un attīstība informācijas sabiedrības tehnoloģiju (IST) jomā veic būtisku ieguldījumu un veicina centienus kļūt par pasaules viskonkurētspējīgāko ekonomiku, taču, ja Eiropa vēlas sasniegt minēto tehnoloģiju "kritisko masu, tai ir jāpalielina investīcijas". Ziņojumā uzsvērta nepieciešamība samazināt birokrātiju, kas var radīt šķēršļus pētniecības darba veikšanai. EESK piekrīt analīzē izteiktajam viedoklim.

4.12 EESK uzskata, ka viens no galvenajiem IKT politikas balstiem ir plašs IKT pielietojums valsts iestādēs. Valsts iestādes bieži vien ir pieredzējuši un augstas prasības izvirzoši IKT lietotāji un pircēji, un tādējādi ir uzskatāmi par būtiskiem politikas instrumentiem, lai sasniegtu 2010. gada rīcības plāna mērķus. Var paredzēt virkni dažādu pasākumu, sākot no elektroniskiem valsts pasūtījumiem, izmantojot IKT, lai samazinātu uzņēmumu administratīvo slogu (e-pārvaldība), e-veselība, e-mācības un valsts tēriņi pētniecībai un attīstībai.

4.13 Ir svarīgi pievērst uzmanību tā saucamās "digitālās plaisas" un palielināta IKT izmantošanas apjoma sekām. Ietekme būs vērojama ekonomikas, sociālajā un kultūras jomā. Ja vēlamies pilnībā izmantot informācijas sabiedrības potenciālu, uzņēmējiem, iedzīvotājiem un darba ņēmējiem jāpilnveido savas zināšanas IT jomā. Tam nepieciešama mūžizglītība un prasmju pilnveidošana.

4.14 Pamatojoties uz līdz šim paveikto darbu, EESK uzskata, ka viena no galvenajām problēmām pilnvērtīgas un efektīvas informācijas sabiedrības veidošanas procesā ir Eiropas sabiedrības lielas daļas izpratnes trūkums par informācijas un zināšanu nozīmi, vērtību un potenciālu mūsdienu ražošanas un

⁽¹⁾ OV C 68/16, 21.03.2006. (ziņotājs: Hernández Bataller kgs)

tirdzniecības pasaules pārveidošanā, kā arī tas, ka līdz šim nav veikta masveidīga un sistemātiska “informācijas pilnveidošanas un zināšanu autentiskuma pārbaudes kultūras”⁽¹²⁾ attīstīšana; citiem vārdiem sakot, kultūra, ar kuras palīdzību varētu novērst neizpratni, ko rada mūsdienām raksturīgais lielais informācijas apjoms un tās izplatīšanas ātrums.

4.14.1 EESK uzskata, ka iepriekš minētās problēmas rodas Eiropas izglītības sistēmas mazefektīvās un digitālā laikmeta prasībām neatbilstošās darbības rezultātā. Tādēļ Komiteja aicina nodrošināt i2010 stratēģijas iespējami ciešu un efektīvu saikni ar Eiropas izglītības sistēmām, it īpaši palielinot finansējumu.

4.14.2 Darbaspēka, kas apgūst digitālo apmācību, skaita dubultošana būtu jauns stimuls. Minētajā apmācībā būtu vienlīdz jāiesaista gan augsti kvalificēti, gan mazkvalificēti strādājošie. Šajā jomā nozīmīga loma ir gan darba devējiem, gan darbaņēmējiem.

4.14.3 Arī dažāda līmeņa valsts un pašvaldību sektora pārstāvjiem ir ievērojama loma mūžizglītības sekmēšanā un integrēšanā. Tas nepārprotami atbilst EŠ vispārējiem politiskajiem mērķiem atbilstoši Lisabonas procesam, kas ietver arī ilgtspējīgu attīstību. Vienlaicīgi jānodrošina valsts atbalstītu programmu pieejamība bezdarbniekiem, lai palīdzētu tiem no jauna iekļauties darba tirgū.

4.14.4 Šajā sakarā EESK atkārtoti uzsver iepriekšējā atzinumā⁽¹³⁾ pausto nostāju un uzsver nepieciešamību izveidot daudz labvēlīgākus apstākļus, lai e-mācības varētu kļūt par visu izglītības un apmācības līmeņu sastāvdaļu.

4.15 Apmācību pieejamības nodrošināšana sociāli maznodrošinātajiem nav tikai izglītības iniciatīvu jautājums. Daudzām iedzīvotāju grupām ekonomisku vai ģeogrāfisku iemeslu dēļ vai īpašu vajadzību dēļ (piem. vecāka gadagājuma cilvēki, vājre-

dzīgie) bieži vien tiek liegta pieeja modernām komunikācijām. Šo šķēršļu pārvarēšana ir svarīgs kritērijs veiksmīgas un vienlīdzīgas informācijas sabiedrības veidošanā.

4.15.1 Vēl viens uzdevums ir visaptverošas Eiropas informācijas telpas izveide, kas pastiprina visu iedzīvotāju līdzdalības tiesības un atbalsta kultūras un valodu dažādību. Lai to panāktu, informācijas plūsmai un jauninājumiem jābūt demokrātiskiem un ir jāgarantē netraucēta piekļuve informācijai. Ņemot vērā informācijas telpas digitalizāciju un jauno tehnoloģiju attīstību, attiecībā uz informācijas plūsmas uzraudzību un ierobežošanu ir jānodrošina juridiskas garantijas, ka publiski pieejamā informācija būs pieejama visiem, un ir jāizvērtē sabiedrības intereses attiecībā uz informāciju, kuras izmantošana ir ierobežota autortiesību ievērošanas dēļ. Noteikumi par intelektuālā īpašuma aizsardzību, tajā skaitā par patentiem un autortiesībām, kā arī datorprogrammu un datu bāzu aizsardzību, var ievērojami ietekmēt jauninājumu ieviešanas iespējas. Intelektuālā īpašuma noteikumi no vienas puses un individuālās piekļuves tiesības kultūrai un zināšanām no otras puses ir jālīdzsvaro tādā veidā, kas atļauj uz laiku nodrošināt jauninājumu un ieguldījumu aizsardzību un veicināšanu, vienlaikus nodrošinot visplašāko piekļuvi informācijai un zināšanām atbilstoši Lisabonas stratēģijai.

4.16 Tikai nodrošinot tehniski iespējamu un likumīgu pieeju informācijai, universālu un pieejamu piekļuvi platjoslas pakalpojumiem, atbilstošu datorprasmi un lietotādraudzīgas datorprogrammas, iespējams novērst “digitālo plaisu”. Tikai nodrošinot atbilstību iepriekš minētajiem nosacījumiem, mēs varam izmantot informācijas sabiedrības piedāvātas iespējas attiecībā ne tikai uz izaugsmi un nodarbinātību, bet arī personības attīstību.

Briselē, 2006. gada 16. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

priekšsēdētāja

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹²⁾ Tas nozīmē individuālu informācijas “filtrēšanas” un tās ticamības pārbaudes mehānismu izstrādi izglītības sistēmā (OV C 157, 25.05.1998. (punkts 2.3.8.))

⁽¹³⁾ EESK atzinums par tematu “Eiropas izglītības dimensija: tās būtība, saturs un perspektīvas” (ziņotājs — *Christoforos Koryfidis* kgs), OV C 139, 11.05.2001. (4.5. punkts).